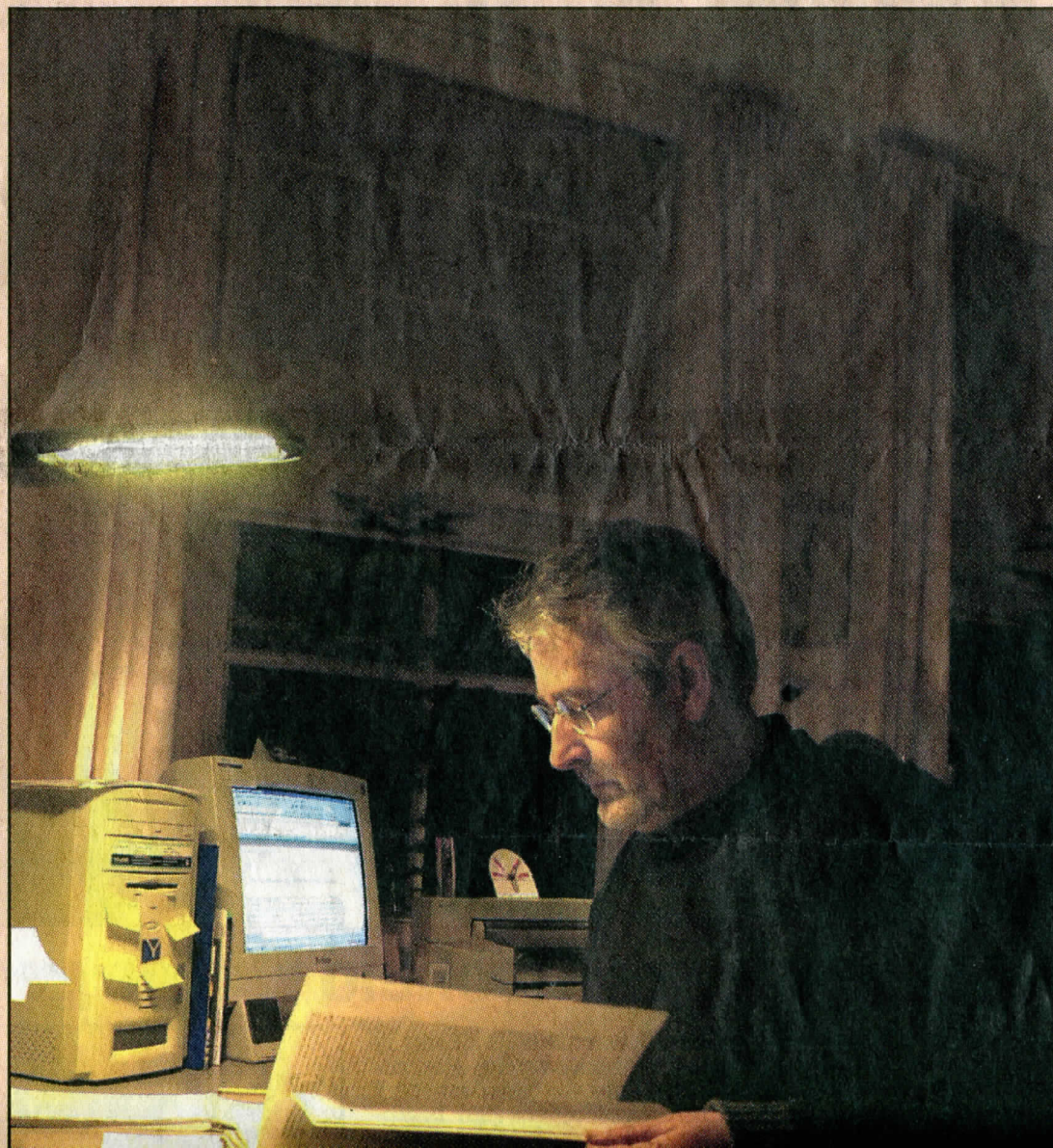

Koning Kral en zijn zeven zonen

Door Marcel Looden

Cees Stolk is geen geboren Oost-Groninger maar heeft in bijna dertig jaar wel een hechte band met dat zo bijzondere gebied opgebouwd. Hij toont die band door over de streek te schrijven. Hij doet dat als journalist, Stolk werkt voor deze krant. Hij doet het vooral als auteur van boeken. De 54-jarige inwoner van Nieuwolda debuteerde met 'De hel van Jipsinghuizen' en liet dat werk volgen door 'Slikken of stikken'. Zijn geschiedenis over de melkfabriek in Winschoten verscheen ruim twee jaar geleden. En momenteel werkt Stolk aan een werk over de familie Kral die het zo succesvolle foto-imperium in Veendam runt. Een bijzondere familie met een opmerkelijke paterfamilias. Zo heeft Stolk

was ene Harmen Krallman die even voor 1800 naar Pekela kwam en zijn naam inkortte.

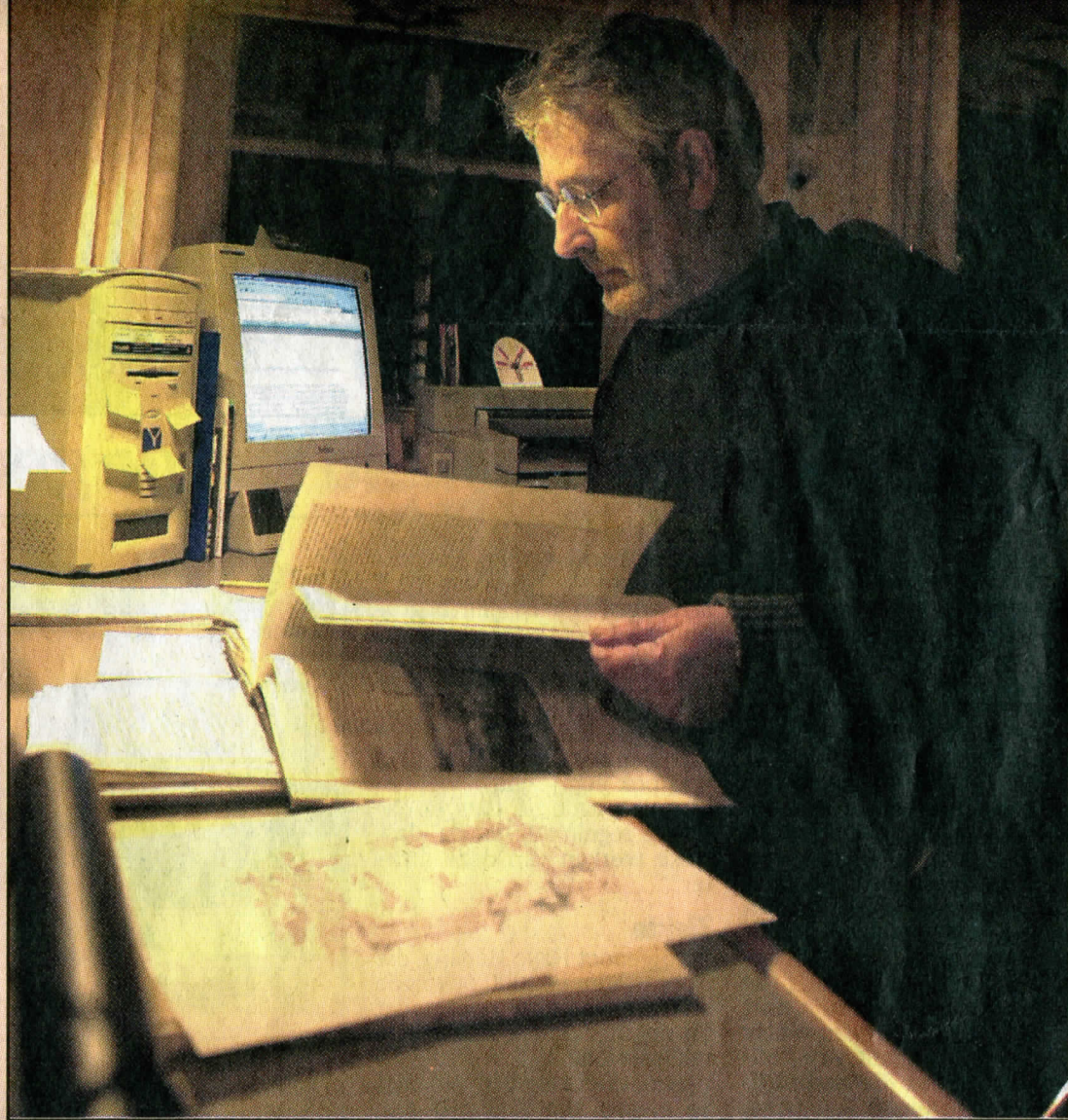
Carel Kral begon in zijn kapperszaak al snel filmrolletjes te verkopen, zo weet Stolk. „En hij maakte zelf foto's, voor de krant ook ja. En bruidsreportages maakte hij ook. Zijn vrouw Annie hielp hem mee. Hij rook gewoon dat er een markt was voor de fotografie. Dat was heel kenmerkend voor hem, hij voelde gewoon aan wanneer er een nieuwe trend aankwam en speelde daar dan op in. Hij stond ook midden in de Pekelder samenleving en speelde een belangrijke rol binnen de katholieke gemeenschap. Ik probeer ook een beeld van die gemeenschap te geven.”

Vier dochters en zeven zonen kreeg het echtpaar. De jongens werden bij het bedrijf betrokken, de meisjes niet. „Carel was in die zin een ouderwetse man, een beetje feodaal en autoritair. Die indruk heb ik van hem gekregen. Typerend voor hem is zijn houding toen in de jaren zeventig een moderne pastoor naar Pekela kwam. Dat vond hij maar niets, hij is toen gaan kerken over de grens in Duitsland. Maar een echte zakenman was hij natuurlijk wel.”

Dat bleek wel in de jaren vijftig. De kapperszaak was toen al fotozaak geworden en Kral besloot toen in andere plaatsen nieuwe vestigingen te beginnen. Veendam, Winschoten, Emmen en meer kernen kregen

Hij doet het vooral als auteur van boeken. De 54-jarige inwoner van Nieuwolda debuteerde met 'De hel van Jipsinghuizen' en liet dat werk volgen door 'Slikken of stikken'. Zijn geschiedenis over de melkfabriek in Winschoten verscheen ruim twee jaar geleden. En momenteel werkt Stolk aan een werk over de familie Kral die het zo succesvolle foto-imperium in Veendam runt. Een bijzondere familie met een opmerkelijke pater familias, zo heeft Stolk inmiddels ontdekt. Hij beschrijft die familie in zijn boek maar ook de tijd en de omstandigheden waarin zij leefden en leven. De Oost-Groningers en hun land vereeuwigen, het is de passie van deze schrijver-journalist.

Samen met collega Jaap Kwak publiceerde hij in de jaren tachtig de serie 'Dorp toen en nu'. Daarin werden de geschiedenissen van kleine kernen beschreven. Dit tot groot plezier van velen, want de boekjes vonden gretig aftrek. Maar het debuut als zelfstandig auteur volgde dus met 'De hel van Jipsinghuizen', zijn weergave van hoe het was in de werkverschaffing in de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw. Hij vertelde het historisch verhaal en liet betrokkenen aan het woord. Aan die

▲ Cees Stolk bladert in het archief over Kral. Dit najaar moet het boek over deze bekende familie klaar zijn. Het familiebedrijf bestaat dan namelijk vijfenzeestig jaar.

Foto: Anne Marie Kamp

combinatie hield hij vast en ook in zijn boek over Carel Kral en zijn nazaten doet hij het op die manier.

Stolk nam deze maal niet zelf het initiatief. „Net als bij het boek over de melkfabriek ben ik nu ook gevraagd een bedrijfsgeschiedenis te schrijven. Kral bestaat dit najaar namelijk vijfenzeestig jaar, dan moet het boek ook klaar zijn. Aize

Bouma, ja, die bij Radio Noord en ook bij mijn krant heeft gewerkt, heeft me benaderd. Hij is nu adviseur van Kral. Ik heb ja gezegd, ook omdat ik alle vrijheid heb om het om mijn manier te doen.”

De Nieuwolder kwam tot de ontdekking dat het bedrijf een zeer klein archief heeft. „Alleen enige notulen zijn er, verder niets. Maar er is wel genealo-

gisch onderzoek door de familie gedaan en ik ben met verschillende personen gaan praten en zo is langzaam bij mij een beeld van de stamvader ontstaan.” Die stamvader was Carel Kral. In 1937 begon hij in Nieuwe Pekela een kapperszaak. Zijn voorvaders leefden ooit in Oost-Europa, ze heetten toen Krallman. Ze verhuisden naar het Duitse Emsland en het

der samenleving en speelde een belangrijke rol binnen de katholieke gemeenschap. Ik probeer ook een beeld van die gemeenschap te geven.”

Vier dochters en zeven zonen kreeg het echtpaar. De jongens werden bij het bedrijf betrokken, de meisjes niet. „Carel was in die zin een ouderwetse man met een beetje feodaal en autoritair. Die indruk heb ik van hem gekregen. Typerend voor hem is zijn houding toen in de jaren zeventig een moderne pastoor naar Pekela kwam. Dat vond hij maar niets, hij is toen gaan kerken over de grens in Duitsland. Maar een echte zakenman was hij natuurlijk wel.”

Dat bleek wel in de jaren vijftig. De kapperszaak was toen a fotozaak geworden en Kral besloot toen in andere plaatsen nieuwe vestigingen te beginnen. Veendam, Winschoten, Emmen en meer kernen kregen hun eigen Kral-filiaal. „Ze zijn later ook andere zaken gaan overnemen en hebben nu achthonderd werknemers en honderdvijfenvestig vestigingen in het hele land. Het is een echt foto-imperium geworden, met hun hoofdvestiging in Veendam. De zeven zonen hebben tot 1994 de zaak als een soort commune geleid. Ze hadden bijvoorbeeld allen het gelijke loon. Carel was er toen ook wel bij betrokken al was hij in 1977 officieel gestopt. Hij is in 1995 overleden. Nu is Gerard de directeur. Hij komt in het boek uiteraard aan het woord.”

Zoals ook oud-werknemers en anderen aan het woord komen. Stolk wisselt zijn eigen verhaal af met die interviews en hoopt in het najaar een nieuwe bijdrage te hebben geleverd aan de Oost-Groninger geschiedschrijving. „Koning Kral, van kapperszaak tot foto-imperium. Dat is mijn voorlopige titel. Kral betekent in het Slavisch namelijk koning. Weetje wat ik zo mooi vind. Dat Gerard Kral per se in Veendam wil blijven, hij is trots op dit gebied. En dat mogen de andere mensen hier ook zijn.”